

Suomentanut
Riina Vuokko

Y A N

W S O Y

L I A N K E

V E R E N

J A U N I E N

K Y L Ä

Y A N L I A N K E

V E R E N J A
U N I E N K Y L Ä

SUOMENTANUT RIINA VUOKKO

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ
HELSINKI

FILI

Kirjallisuuden vientikeskus FILI on tukenut tämän kirjan kääntämistä.

Suomentaja kiittää Koneen Säätiötä apurahasta.

Ensimmäinen painos

Kiinankielinen alkuteos
丁庄梦, *Dīng zhuāng mèng*
Copyright © Yan Lianke 2006

Suomennettu laitos © Riina Vuokko ja WSOY 2026

ISBN 978-951-0-50277-8

Werner Söderström Osakeyhtiö
Lönnrotinkatu 18 A, 00120 Helsinki
Painettu EU:ssa

Tuoteturvallisuuteen liittyvät tiedustelut:
tuotevastuu@wsoy.fi

ENSIMMÄINEN KIRJA

JUOMANLASKIJAN UNI

Näin unta, että edessäni oli viiniköynnös ja viiniköynnöksessä oli kolme haaraa. Tuskin se oli puhjennut lehteen, kun se jo kukki, ja rypäleet kypsyivät sen tertuissa. Minulla oli kädessäni faraon malja, ja minä otin rypäleitä, puristin niiden mehun faraon maljaan ja annoin maljan faraon käteen.

YLILEIPURIN UNI

Minun uneni oli tällainen. Minulla oli pääni päällä kolme korillista vehnäleipiä. Ylimmässä korissa oli kaikenlaisia leivonnaisia faraolle syötäväksi, mutta linnut söivät ne korista pääni päältä.

FARAON UNI

Minä näin unta, että seisoin Niilin rannalla. Yhtäkkiä Niilistä nousi seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää, ja ne jäivät syömään kaislikkoon. Mutta niiden jälkeen Niilistä nousi vielä seitsemän muuta lehmää, jotka olivat niin kurjia, rumia ja laihoja, etten ole sellaisia nähnyt koko Egyptin maassa. Nuo rumat ja laihat lehmät söivät ne seitsemän kaunista ja lihavaa lehmää. Siihen minä heräsin. Sitten näin taas unta. Seitsemän täyteläistä ja kaunista tähkää kasvoi samassa korressa, mutta niiden jälkeen puhkesi esiin seitsemän kuivettunutta, ohutta ja itätuulen polttamaa tähkää. Ja nämä ohuet tähkät nielivät ne seitsemän kaunista tähkää.

TOINEN KIRJA

Ensimmäinen luku

1

Loppusyksyn päivä oli kääntymässä iltaan. Aurinko painui itäisen Henanin tasangon taakse ja muuttui valtavaksi veripalloksi, maalasi maan ja taivaan verenpunallaan. Mikään muu ei ole yhtä punainen kuin loppusyksyn auringonlasku. Sää oli käymässä talviseksi, kylmyys hiipi kylään. Oli jo niin kylmää, että illan tullen kylän kujilla ei liikkunut enää ketään.

Koirat vetäytyivät koppeihinsa.

Kanat kävivät orsilleen.

Karjasuojissa elikot asettuivat makuulle ja hakivat lämpöä toisistaan.

Kylässä tuli hiljaista, ja hiljaisuus oli niin sakeaa ettei mitään ääniä kuulunut. Dingin kylässä elämä tuntui kuolemalta. Oli kuolemanhiljaista, syksy oli kääntymässä talveen, aurinko oli laskenut, kylä oli kuihtunut, ihmiset olivat kuihtuneet. Päivät olivat kuihtuneet, käpertyneet kokoon kuin maahan haudatut ruumiit.

Päivät kuin ruumiit.

Tasangon heinä oli kuivunut.

Tasangon puut olivat pudottaneet lehtensä.

Tasangon hiekkainen maa, sen peltojen sato, oli ensin muuttunut verenpunaiseksi, sitten sekin oli kuihtunut.

Dingin kylän asukkaat olivat käpertyneet koteihinsa, eikä kukaan enää käynyt ulkona.

Kun ukkini Ding Shuiyang tuli kaupungista, hämärä oli jo laskeutunut tangon ylle. Linja-auto, jonka reitti kulki Wein piirikunnan pääkaupungista kauas itään aina Kaifengiin asti, oli jättänyt hänet tienristeykseen niin kuin puu joka pudottaa syksyllä lehtensä. Dingin kylään vievä tie oli päällystetty betonilla kymmenkunta vuotta aikaisemmin, silloin kun kaikki kylässä olivat ryhtyneet myymään verta. Ukki seisoi tienposkessa ja katseli Dingin kylää, ja kun hän tunsu tuulen kasvoillaan, ajatuksia sumentanut usva oli äkkiä tiessään. Takkuiset ajatusvyyhdit alkoivat aueta. Kaikki se mitä oli tapahtunut sen jälkeen kun hän aamulla lähti kylästä ja matkusti bussilla kaupunkiin, kaikki ne virkamiesten ja päälliköiden sekavat puheet, joita hän oli koko päivän kuunnellut, ja koko tämä pitkä kotimatkakkin, kaikki oli tuntunut takkuiselta mutta olikin nyt äkkiä aivan selvää. Kuin aurinko olisi noussut ja taivas valjennut.

Ukki oivalsi, että taivaalle kerääntyneet pilvet tietävät vesisadetta.

Ukki oivalsi, että kun syksy kääntyy kohti loppuaan, edessä on talven kylmyys.

Ukki oivalsi, että kaikki ne, jotka kymmenen vuotta sitten olivat myyneet verta, sairastuivat nyt kuumetautiin. Että ne, jotka nyt sairastuivat, kohta jo kuolivat, yhtä varmasti kuin puu pudottaa syksyllä lehtensä.

Kuumetauti oli piilotellut veressä. Ukki oli piilotellut unissaan.

Kuumetauti rakasti verta, ukki rakasti uniaan.

Ukki näki unia joka yö, ja kolmena peräkkäisenä yönä ukki oli nähnyt saman unen. Unessa kaupungin katujen alla risteili maanalaisten putkien verkosto, monihaarainen kuin hämähäkinseitti, ja putkissa virtasi verta. Siellä täällä liitoskohtien tiivistet olivat pettäneet ja verta suihkusi korkealle ilmaan kuin vettä, se lankesi maahan kuin tummanpunainen sade, ja vahva veren haju tunkeutui pistävänä nenään. Ja tasangolla ukki näki kuinka kaivojen vesi oli muuttunut punaiseksi ja kuinka joet virtasivat punaisina. Kaikissa muissa kylissä ja kaupungeissa, joissa ihmiset olivat sairastuneet kuumeeseen, lääkärit itkivät ja valittivat, mutta Dingin kylässä oli lääkäri, joka vain nauroi. Aurinko paistoi kultaisena, kylässä oli aivan hiljaista ja kaikkien talojen ovet oli pantu salpaan, mutta Dingin kylän halki kulki keski-ikäinen lääkäri valkoisessa takissaan, laski lääkärinlaukun jalkojensa juureen, istahti siihen keskelle katuason pagodipuun alle ja alkoi nauraa. Siinä lääkäri istui, kivellä ison pagodipuun alla, ja nauroi. Nauroi suureen ääneen. Oikein hohotti. Nauru soi metallisen kirkkaana, kilahteli ja kumahteli ja ravisutti kaikkia kylän puita niin että niiden lehdet putosivat maahan, aivan niin kuin syksyn tuuli puhaltaa kylän läpi herkeämättä kunnes on riipinyt jokaisen lehden mukaansa.

Sen unen jälkeen ukki kutsuttiin tapaamiseen piirikunnanvirastoon. Dingin kylässä ei ollut enää kylänpäällikköä, ja niin ukki oli se joka sai nyt edustaa koko kylää. Ukki lähti, palasi kotiin, ja palattuaan hän tajusi monta asiaa.

Ensinnäkin hän tajusi, ettei kuumetauti ollut mikään kuumetauti. Se oli vakava sairaus, jolla oli aivan eri nimi, ja se nimi oli AIDS. Toinen asia, jonka hän tajusi, oli se, että ne jotka olivat silloin aikoinaan myyneet verta, ainakin ne joille

oli parisen viikkoa verenluovutuksen jälkeen noussut vähän lämpöä, sairastuivat nyt kunnolla. Kolmas asia, jonka ukki tajusi, oli se, että taudin ensimmäiset oireet olivat samanlaisia kuin silloin kun tartunta oli kahdeksan tai kymmenen vuotta sitten saatukin, ikään kuin vain pientä vilustumista ja vähän kuumetta, ja kunhan otti ihan tavallisia lääkkeitä, kuumeen sai kyllä laskemaan ja tuntui kuin taudista olisi selvitty sillä. Mutta sitten meni puolisen vuotta, tai ehkä kolme tai viisi kuukautta, ja oireet palasivat. Koko ruumis oli voimaton, iholle ilmestyi paiseita ja rakkuloita, kieleen ja suuhun haavaumia, ruoka ja juoma eivät enää pysyneet sisällä. Taudin saanut alkoi kuihtua pois. Siihen meni kolme kuukautta tai puoli vuotta, joku kesti kahdeksankin kuukautta mutta kukaan ei kokonaista vuotta. Sitten kuolema tuli.

Sairastunut kuoli niin kuin lehti putoaa puusta.

Lyhty sammui, ihminen ei enää ollut tässä maailmassa.

Neljäs asia, jonka ukki tajusi, oli se, että pariin vuoteen ei ollut kulunut ainoatakaan kuukautta niin, ettei Dingin kylässä olisi joku kuollut. Melkein joka talossa oli kuollut joku. Yhteensä kuolleita oli yli neljäkymmentä, ja kylän perällä kohosi hautakumpuja vieri vieressä kuin kuhilaita vehnäpel-
lolla. Sairastuneista toiset epäilivät maksatulehdusta, toiset puhuivat keuhkoihin ilmestyneestä varjosta, toisilla taas maksa ja keuhkot toimivat niin kuin pitikin, ruoka vain ei mennyt enää alas. Puolen vuoden päästä potilas oli laiha kuin heinän-
korsi, ja aina silloin tällöin oksennuksen mukana alkoi tulla verta. Jotkut oksensivat verta puoli pesuvadillista kerralla, ja silloin kuolema oli jo lähellä. Kaikki he kuolivat, aivan niin kuin lehti putoaa puusta, niin kuin lyhdyn valo sammuu. Puhuttiin, että se ja se kärsi vatsavaivoista tai sillä ja sillä oli jotain vikaa maksassa tai keuhkoissa, mutta todellisuudessa

he kaikki sairastivat samaa tautia. Kaikki he olivat sairastuneet AIDSiin.

Viides asia oli se, että vaikka AIDS alun perin ehkä olikin vain ulkomaalaisten tauti tai kaupunkilaisten tauti, arveluttavaa elämää viettävien ihmisten tauti, nyt siihen sairastuttiin myös Kiinassa, myös täällä maaseudulla, ja sairastuneet olivat aivan tavallisia, kunnollisia kyläläisiä. Eikä tauti ollut tarttunut vain muutamaaan ihmiseen siellä täällä, vaan isoon joukkoon, aivan niin kuin sirkkojakaan ei koskaan tule yhtä tai kahta vaan tulee valtava parvi, joka tuhoaa koko sadon.

Kuudes asia taas oli se, että sairastuminen oli kuolemantuomio. Tauti oli uusi ja parantumaton, eikä kukaan voinut siitä toipua, ei vaikka hoitoihin olisi käytetty miten paljon rahaa tahansa. Seitsemäs asia oli se, että tämä mitä oli nähty oli vasta alkua, seuraavana vuonna tai sitä seuraavana kaikki olisi vielä paljon huonommin. Silloin ihmisiä kuolisi kuin varpusia, kuin yöperhosia, kuin muurahaisia. Nyt ihmisiä kuoli kuin koiria, mutta tässä maailmassa koira on paljon arvokkaampi kuin yöperhonen tai varpunen.

Kahdeksas asia olinkin sitten minä ja se miksi minä makasin haudassani ukin pienen mökin takana, se miksi minä olin kuollut vaikka olin vasta kaksitoistavuotias ja ehtinyt käydä vasta viisi vuotta koulua. Minä kuolin, kun söin tomaatin. Löysin tomaatin koulumatkalla, söin sen ja siihen kuolin. Myrkytettyyn tomaattiin. Puolta vuotta aikaisemmin kaikki meidän kanamme olivat kuolleet myrkkyyen, ja siitä meni vain kuukauden verran, kun possumme, jota äiti oli hoitanut ja ruokkinut, löysi kadulta retikan, söi sen ja kuoli. Ja sitten minä löysin tomaatin, söin sen ja kuolin. Tomaatti oli pantu kiven päälle, huomasin sen kun olin tulossa koulusta kotiin, ja heti kun olin syönyt sen, vatsaani ja sisuskaluihini alkoi sattua

kuin niitä olisi leikeltä veitsellä. En pystynyt kävelemään enää kuin muutaman askeleen vaan lyyhistyin kadulle siihen kylän laidalle, ja sitten isä juoksi paikalle, kantoi minut kotiin ja laski sängylle. Siihen minä kuolin, suu valkoisessa vaahdossa.

Minä kuolin, mutta en kuollut kuumetautiin, en siihen tautiin jota nyt sanotaan AIDSiksi. Kuolin koska kymmenen vuotta aikaisemmin isä oli ryhtynyt keräämään verta. Ostamaan verta ja myymään verta. Kuolin, koska isästä tuli koko lähiseudun, Dingin kylän, Pajukylän, Keltaveden, Lin kylän ja ties kuinka monen muun kylän mahtavin verikauppias. Isästä tuli verikeisari. Sinä päivänä kun minä kuolin, isä ei itkenyt, hän vain istui ruumiini vierellä ja poltti tupakkaa, ja setä oli siinä myös, ja sitten toinen heistä tarttui pistolapioon ja toinen viidakkoitseen, jonka pitkä terä kimalteli auringossa. Siinä he seisoivat risteyksessä keskellä Dingin kylää ja huusivat ja kiroisivat ääni käheänä.

Setä huusi: »Tule esiin, rotti, tule esiin äläkä hitto soikoon kylvä myrkkyyäsi pimeään turvin! Tule esiin niin minä Ding Liang leikkaa sinut kahtia!»

Isä nojasi lapioonsa ja huusi: »Sitäkö oli niin vaikea kestää että minulla Ding Huilla on rahaa eikä ole tautia? Sekö sinua niin kovasti korpeaa? Kateellinenko sinä olet? Minä Ding Hui kiroan sinut ja esi-isäsi kahdeksassa polvessa! Myrkytit kanani ja myrkytit possuni ja nyt sinä uskallat myrkyttää oman pienen poikanikin!»

Kerta toisensa jälkeen he huusivat, puolestapäivästä aina taivaan tummumiseen asti, mutta kukaan ei tullut esiin eikä vastannut isän huutoihin. Kukaan ei vastannut sedän huutoihin.

Kun huutaminen viimein loppui, minut haudattiin.

Haudattiin, ja siinä se.

Koska minä olin vasta kahdentoista enkä vielä aikuinen eikä sukuhautaam perinteen mukaan saanut haudata kuin aikuisia, ukki kantoi minun pienen ruumiini Dingin kylän alakoululle, missä ukki silloin asui pienessä portinvartijan mökissä. Minulle tehtiin kapea arkku vaaleasta puusta, sain mukaani koulukirjoja, vihkoja ja kyniä, jotta läksyt eivät jäisi tekemättä, ja sitten minut haudattiin koulun pihalle, ukin pienen mökin taakse.

Ukki ei ollut mikään oppimaton mies. Hän asui koululla ja soitti työksensä koulun kelloa, ja häntä pidettiin niin sivistyneenä ja lukeneena, että kylässä häntä sanottiin opettaja Dingiksi. Minunkin arkkuuni ukki halusi panna mukaan kirjoja. Kauneimpien satujen kokoelman, kansantarinoita ja kummitussatuja. Ja sanakirjan ja kirjoitusmerkkisanakirjan.

Sen jälkeen kun minä olin kuollut, ukilla oli usein joutohetkinään tapana seistä hautani edessä ja miettiä, kenet Dingin perheestä kyläläiset seuraavaksi myrkyttäisivät. Olisiko seuraava uhri minun pikkusiskoni Yingzi? Vai sedän poika, minun serkkuni Pikku-Jun? Niitä miettiessään ukki tuli siihen tulokseen, että parasta olisi jos isä ja setä kävisivät kumartamassa kylän jokaiselle perheellemme, pyytäisivät tekojaan anteeksi ja anelisivat, ettei yhtään Dingin perheen lapsista enää myrkytettäisi. Ettei Dingin sukua kokonaan katkaistaisi. Sellaisia ukki mietti, mutta ennen kuin hän ehti puhua mietteistään kenenkään kanssa, selvisi että myös setä oli sairastunut kuumetautiin. Silloin ukki tiesi, että setä oli jo saanut rangaistuksensa, tiesi että setä joutuisi nyt maksamaan omalla hengellään siitä, että oli ollut isän apuna ostamassa ja myymässä verta, eikä ukki enää harkinnut, että pyytäisi setää kumartamaan kylän jokaisen perheen edessä. Isän olisi tehtävä se yksin.

Oli vielä yhdeksäskin asia. Yhdeksäs asia, jonka ukki tajusi, oli se, että vuoden tai kahden vuoden päästä tauti iskisi koko seudulle täydellä voimallaan. Se vyöryisi Dingin kylän ja Pajukylän ja Keltaveden ja Lin kylän ja kaikkien muiden kylien ylitse kuin tulvavesi, kuin Keltainenjoki joka ei pysy enää uomassaan vaan valtaa ja tuhoaa kaikki tasangon kylät ja kodit. Silloin ihmisen kuolema merkitsisi enää yhtä vähän kuin muurahaisen kuolema, ihmisen kuolema olisi kuin lehden putoaminen. Kuin lyhty joka sammuisi, ja sitten ihmistä ei tässä maailmassa enää olisi, kuolema veisi hänet mukanaan niin kuin tuuli vie puusta varisseen lehden. Silloin Dingin kylässäkin kuolisi melkein jokainen. Dingin kylä pyyhkäistäisiin pois tästä maailmasta. Kylä olisi kuin lehti ikivanhan puun oksalla, ensin se kuihtuisi ja kellastuisi, sitten kuuluisi vain hiljainen kahahdus kun se putoaisi maahan, ja kun seuraava tuulenpuuska tulisi, niin lehti kuin Dingin kyläkin olisivat kadonneet.

Dingin kylä olisi kadonnut kuin maahan varissut lehti.

Sitten oli vielä kymmenes asia. Kymmenes asia oli ylhäältä tullut määräys, jonka mukaan kaikkien sairastuneiden olisi muutettava asumaan samaan paikkaan, jotta tauti ei pääsisi leviämään niihin kyläläisiin, jotka olivat vielä säilyneet terveinä, niihin jotka eivät olleet koskaan myyneet verta. Ukille oli sanottu: »Opettaja Ding, silloin kun verikauppa kävi kuumana, sinun pojastasi tuli koko seutukunnan verikeisari. On siis oikeus ja kohtuus, että kannat nyt vastuun ja järjestät asiat niin, että kaikki Dingin kylän sairaat muuttavat koululle asumaan.» Ukki oli miettinyt asiaa puhumatta kellekään mitään, ja hänen mielessään painoivat raskaina ajatukset joita oli vaikea sanoiksi pukeakaan. Vasta nyt, kun hän ajatteli minun kuolemaani, ajatteli aikaa jolloin isä oli ollut koko seutukunnan

verikeisari, ukki tiesi mitä pitäisi tehdä. Hän pyytäisi isää kiertämään kylän jokaisen talon, polvistumaan jokaisen perheen eteen ja kumartamaan maahan asti, hakkaamaan päätänsä maahan kunnes kallo halkeaisi ja isä kuolisi. Pyytäisi isää hukuttautumaan kaivoon tai ottamaan myrkkyä tai hirttäytymään. Sama se miten isä sen tekisi.

Kunhan isä kuolisi.

Kunhan vain isä kuolisi kaikkien kyläläisten silmien edessä.

Kun ukki tajusi, että isän olisi ensin kumarrettava kyläläisten edessä ja sitten kuoltava, hän säikähti. Kun hän selvisi säikähdyksestään, hän lähti kävelemään kohti kylää.

Ukki lähti kävelemään kohti meidän perheemme taloa.

Lähti, ei vain aikonut lähteä.

Ukki aikoi kertoa isälle, että isän olisi ensin kumarrettava ja sitten kuoltava.

2

Dingin kylää oli kohdannut kauhistuttava katastrofi. Kylä oli pieni, asukkaita ei ollut edes kahdeksaasataa ja taloja oli selvästi alle kaksisataa, mutta viimeisen vuoden tai puoleentoista aikana kylästä oli kuollut yli neljäkymmentä ihmistä. Harvoin meni edes kahta viikkoa niin ettei kukaan kuollut, ja keskimäärin kuolleita oli kolme kuukaudessa. Pahinta oli kuitenkin se, että kuoleminen oli nyt vasta alkanut. Ensi vuonna sato olisi kunnolla kypsää, kuolleita tulisi kuin viljanjyviä syksyllä. Hautakumpuja kohoaisi vierä vieressä kuin vehnätähkiä pellolla. Kuolleista vanhimmat olivat päälle viidenkymmenen, nuorimmat vasta kolme- tai viisivuotiaita. Kaikilla oli ollut ennen oireiden pahenemista kuume, joka ei

laskenut kymmeneen päivään tai joskus kahteenkaan viikkoon, ja siksi tautia kutsuttiinkin kuumetaudiksi. Kuumetauti oli levinnyt nopeasti, nyt sillä oli jo kuristusote Dingin kylän kurkusta. Kuolema oli kylässä vakivieras, itku ei hetkeksikään tauonnut. Arkkuja tarvittiin niin paljon, että kylän puusepät olivat joutuneet hankkimaan sahoihin ja kirveisiin uusia teriä jo kolme tai neljä kertaa.

Kuolema oli käärinyt Dingin kylän sisäänsä kuin musta yö, ja samalla tavalla se oli käärinyt sisäänsä kaikki tienoon kylät. Juorut ja uutiset, joita kylän kujilla kuiskailtiin, olivat kaikki mustia: kenellä nyt oli noussut kuume, missä talossa kuolema oli viime yönä käynyt. Kenen aviomies oli kuollut, kenen leski aikoi mennä uusiin naimisiin tai muuttaa jonnekin vuoristoon mahdollisimman kauas tästä kuumetaudin aaveiden kyläksi kiroamasta loukosta.

Arjesta tuli sietämätöntä. Joka päivä kuolema kurkisteli jokaisen talon oven suusta, kulki ympäriinsä niin kuin kärpänen lentää, ja aina kun se kääntyi kulman takaa, aina kun se löysi tiensä uuteen paikkaan, jollekin nousi kuume, ja kolmen kuukauden tai puolen vuoden päästä kuolema tuli hakemaan omansa.

Kun kuolleita vain tuli ja tuli, tavatkin alkoivat muuttua. Kylän itäpuolella asuva perhe saattoi itkeä päivän tai puoli päivää ja käyttää sitten kaikki liikenevät rahat, jotta vainajalle saatiin kunnollinen arkku tummasta puusta, mutta samaan aikaan länsipuolen perheessä ei itketty ollenkaan, istuttiin vain synkkinä ja hiljaisina kuolinvuoteen äärellä, huokailtiin raskaasti ja hoidettiin sitten hautaaminen niin nopeasti kuin suinkin.

Kaikki seudun keisaripuut oli kaadettu arkkujen raaka-aineeksi.

Kylän kolmesta puusepästä kaksi ei enää pystynyt työhön, kun selkää särki niin, vaikka arkunrakennusta olisi riittänyt aamuvarhaisesta iltamyöhään.

Wang-setä, joka leikkasi työkseen paperikukkia hautajaisseppeleisiin, sai käytellä saksiaan niin ahkerasti, että kämmeniin ja sormiin tuli toistakymmentä rakkoo, ja kun ne sitten puhkesivat ja kuivuivat, saksien painamiin kohtiin jäi keltaisia kovettumia.

Elävätkään eivät enää jaksaneet välittää työnteosta. Kun kuolema jatkuvasti kurkisteli ovesta, mitäpä sitä turhaan enää peltotöihin lähtemään, turha nähdä vaivaa tai tienata rahaa, kun yhtä hyvin voi vain pysytellä kotona, pitää oven tiukasti säpissä ja ikkunatkin kiinni, jottei tauti pääsisi livahtamaan sisään. Todellisuudessa hekin vain odottivat sen tuloa. Odottivat päivästä toiseen, vahtivat päivästä toiseen. Huhuttiin, että viranomaiset olivat lähettämässä kylään armeijan kuorma-autoja ja että kaikki sairastuneet kerättäisiin niiden kyytiin, kuljetettaisiin Gansun aavikoille ja haudattaisiin elävältä hiekkaan aivan niin kuin ruttoon sairastuneillekin oli aikoinaan tehty, ainakin jos vanhoihin taruihin oli uskominen. Se oli tietysti pelkkää huhua, sen kaikki tiesivät, mutta sydämessään moni uskoi siihen silti. Siksi oli paras pysyä kotona, pitää ovi säpissä ja ikkunat kiinni ja odottaa, vain istua ja odottaa kunnes kuume nousisi ja kuolema korjaisi.

Kyläläisiä kuoli, ja koko kylä kuoli heidän mukanaan.

Pellot hylättiin, kukaan ei enää kuokkinut ja kääntänyt maata.

Viljelmät kuivuivat, kukaan ei enää kastellut niitä.

Joissain perheissä tultiin siihen tulokseen, että ruokaa elävien piti kyllä vielä syödä, mutta pannujen, kippojen ja kuppien peseminen ei enää maksanut vaivaa. Riisit keitettiin

aina samassa likaisessa kattilassa, kasvikset paistettiin samalla likaisella pannulla, ruoka syötiin samoista likaisista kipoista samoilla likaisilla syömäpuikoilla.

Jos jotakuta ei näkynyt kylällä viikkoon tai pariin, oli turha kysellä muilta mitään, kun tiesihän sen mitä oli käynyt: kuolema oli korjannut.

Niin sitä oletti. Että kuolema oli korjannut.

Sitten jos sattui kylän kaivolla kohtaamaan jonkun, jota ei vähään aikaan ollut nähnyt, molemmat jähmettyivät paikoilleen ja tuijottivat toisiaan hyvän tovin. Toinen saattoi sanoa: »Hyvänen aika, oletkos sinä vielä hengissä?» ja toinen vastata siihen: »Muutaman päivän särki päätä, ja luulin jo että kuumetauti on iskenyt, mutta ei se sitten ollutkaan sitä.» Molemmat hymyilivät huojentuneena ja jatkoivat matkaansa, toisella korennossa täydet vesisangot ja toisella tyhjät.

Sellaista elämä Dingin kylässä oli.

Sellaista elämä Dingin kylässä oli, tuskaista kuumetaudin odotusta.

Kun ukki oli kävellyt maantien varresta jo kylän ensimmäisten talojen kohdalle, hän huomasi kansanlauluja rakastavan vanhan Ma Xianglinin istumassa talonsa seinustalla. Ma Xianglinillakin oli kuumetauti. Hän istuskeli talonsa seinustalla laskevan auringon valossa ja putsaili kaksikielistä *zhuihua*, johon ei ollut koskenut vuosiin ja jonka puuosista lakka oli lohkeillut. Punatiilinen talo, jossa oli kolme huonetta, oli rakennettu veren myynnistä saaduilla rahoilla, ja nyt Ma Xianglin istui talonsa räystäään alla, putsaili ja viritteli *zhuihuaan* ja lauloi äänellä, joka oli karhea kuin puun kaarna:

*Aurinko nousee itäisestä merestä, se laskee läntisten
vuorten taa.*

*Yksi päivä on riemua, toinen on surua.
Viljan kun myy, rahaa taskuun saa.
Yksi päivä on rikkautta, toinen on puutetta...*

Siinä lauleskellessaan Ma Xianglin näytti melkein terveeltä. Ukki kuitenkin näki Ma Xianglinin kasvoilla kuoleman värit, sinertävän hehkun, kuivuneen ihon juonteet ja tummanpunervat paiseet ja rakkulat, kuin kuivatut herneet. Kun Ma Xianglin huomasi ukin, hän laski soittimen kädestään, hänen kasvoilleen levisi kellervä hymy ja silmiin syttyi nälkäinen kiilto, ja kun hän puhui, hänen puheensakin kuulosti melkein laululta.

»Iltaa, opettaja Ding. Joko teillä oli kokous kaupungin virkamiesten kanssa?»

Ukki katseli Ma Xianglinia. »Voi Xianglin, miten sinusta on noin laiha tullut?»

»Enhän minä nyt niin laiha ole, menee kaksi leipästä joka aterialla... Tiedettiinkö siellä kaupungissa, miten tästä taudista paranee?»

Ukki mietti hetken. »Tiedettiinhan siellä. Kuulemma ihan pian saadaan uutta lääkettä. Yksi pistos vain jokaiselle sairas-tuneelle, sillä tauti lähtee. Kunhan lääkettä vain saadaan tänne ensin.»

Ma Xianglinin kasvot kirkastuivat. »Milloin sitä saadaan?»

»Ei mene kovinkaan pitkään.»

»Miten pitkään on ei kovinkaan pitkään?»

»Ei se kai monta päivää voi olla.»

»No kuinka monta?»

»Jos tässä monta päivää menee, käyn sitten kysymässä uudestaan», ukki sanoi.

Sen sanottuaan ukki lähti jatkamaan matkaa.

Ukki kulki kohti kylän keskustaa ja katseli talojen ovenpieliin liimattuja valkoiselle paperille kirjoitettuja hautajaisvärssyjä. Osa oli vanhempia, osa aivan uusia ja niin valkoisia, että silmiä häikäisi aivan kuin olisi kulkenut puhtaanvalkeassa lumihangessa. Yhdessä talossa oli kuollut toinen kaksosveljistä alle kolmenkymmenen vuoden iässä, ja oven kahta puolta oli liimattu paperit, joissa luki suurin kirjoitusmerkein: *Kun olet poissa, talo on tyhjä ja kuluu kolme syksyä; sammukoon lyhty, laskekoon aurinko, nyt ilta on tullut.* Lin perheen talossa taas oli kuollut nuori miniä, jolla oli ollut kuumetauti jo silloin, kun hän oli Lin perheen pojan kanssa avioituessaan muuttanut tänne toisesta kylästä, ja nyt taudin oli saanut myös hänen miehensä ja heidän pieni lapsensa. Ovenpielessä luki: *Kuu on laskenut, tähtiä on harvassa ja kaikkialla on pimeää, mutta vielä koittaa aamu ja aurinko nousee.* Yhdessä talossa ovenpielissä oli aivan uuden näköiset valkoiset paperit, mutta mitään kirjoitusta niissä ei näkynyt. Ukki ei käsittänyt, miksi surutalossa liimattaisiin ovenpieliin tyhjät paperit, mutta kun hän meni katsomaan lähempää, hän huomasi että valkoisen paperin alta pilkisti ainakin kaksi aiempaa paperikerrosta. Talosta oli lyhyessä ajassa kuollut ainakin kolme ihmistä, eikä kukaan enää jaksanut kirjoittaa uusia värssyjä, välittyi viesti naapureille kyllä ilmankin.

Ukki seisoj vielä hiljaisena oven edessä, kun kuuli takaansa Ma Xianglinin äänen: »Opettaja Ding, uutta lääkettä sietää vähän juhlia! Mitäpä jos kutsuisit kaikki koululle ja minä pitäisin pienen konsertin ja esittäisin kansanlauluja. Kuoliaaksihan sitä ihminen pitkästyä jos vain vetelehtii kotona. Musiikkia tässä tarvitaan.»

Ukki kääntyi katsomaan. Ma Xianglin oli lähtenyt ukin perään, ja nyt hän tuli aivan ukin viereen ja sanoi: »Koulu

olisi oikein hyvä paikka konsertille. Kylän väki tulee kyllä, jos sinä esität kutsun. Sanot vain sanankin, niin väki tulee kyllä. Aivan niin kuin silloin kun verikauppaa aloiteltiin: ei tarvittu muuta kuin opettaja Dingin sana ja kaikki jonottivat myymään vertaan. Ja kellepä muulle me olisimme sitä myyneet kuin teidän perheen Ding Huille, omalle esikoispojallesi. Siihen aikaan Ding Hui säästeli pumpulilappuja ja pyyhki samalla lapulla ainakin kolmen ihmisen käsivarret. Yhdeksän pyyhkäisyä, sen se lappu kesti... vaan mitäpä sitä enää muistelemaan. Vaikka samaa lappua käytettiin yhdeksän kertaa, Ding Huille minä aina vereni myin. Kaiken veren, mitä minulla myytäväksi riitti. Kaiken myin hänelle, mutta nyt kun hän tulee kadulla vastaan, ei ole tuntevinaan... mutta mitäpä siitä enää puhumaan, mennyt on mennyttä. Muuta en pyydä kuin että kutsuisit kyläläiset koululle kuuntelemaan, kun minä esitän muutaman kansanlaulun.»

Ma Xianglin ei lopettanut siihen. »Opettaja Ding, mitään muuta en aio nyt sanoa. Haluan vain laulaa lauluni ja kertoa muutaman vanhan tarinan. Antaisit minun laulaa nyt kun sitä uutta lääkettä vielä pitää odotella. Ei ole hyvä odotella joutilaana, ja mielikin pysyy rauhallisempänä, jos vähän laulaa ja soittaa. Muutenhan minä saatan vaikka kuolla pois ennen kuin uudet lääkkeet ehtivät tänne asti.»

Sen sanottuaan Ma Xianglin vain seiso siinä ukin edessä ja katsoi häntä kasvoillaan ilme kuin nälkäisellä, joka anoo ruokaa, kuin janoisella, joka pyytää vettä. Ukki katsoi Ma Xianglinia, ja kun hän hiukan kohotti päätään ja katsoi Ma Xianglinin olan yli, hän näki että paikalle oli tullut muitakin. Siinä seisoivat Li Sanren, Zhao Xiuqin ja Zhao Dequan. Kaikki he olivat sairas-tuneet kuumetautiin, ja kaikkien silmissä ja kaikkien kasvoilla oli sama ilme. Kaikki he halusivat kysyä jotain.

»Verta myytiin ja verta ostettiin.
Kaikkialla risteili ja kiipeili verisiä
letkuja, ne valtasivat kylän kuin
nopeakasvuiset köynnökset,
ja köynnöksistä riippui tummanpunaisia
muovisia veripusseja kuin kypsiä
rypäleitä.»

Henanin maakuntaan nousee 1990-luvun alkupuolella sadoittain verenluovutusasemia. Virkamiehet lupailevat, että ihmisruumis on ehtymätön verenlähde ja että veren myyminen nostaa maaseudunkin köyhyydestä. Dingin kylässä ryhdytään luovuttamaan verta sankoin joukoin. Kylä vaurastuu kuin silmissä, ja pian joka paikassa leijailee veren väkevä ja pistävä haju.

Kymmenen vuotta myöhemmin kylä on vaiennut ja ihmisiä kuolee kuin yöperhosia. Kuumetaudin runtelema väki kokoontuu kyläkouluun viettämään elämänsä viimeisiä aikoja. Taudilla on nimi, AIDS, eikä parannuskeinoa ole. Luhistuvan yhteisön tarinan kertoo 12-vuotias Pikku-Qiang, paikallisen verikeisarin surmattu poika.

»Yan Lianken tärkein teos. Kiinan
sokean kasvuvauhdin murskakritiikki.»

THE GUARDIAN

9 789510 502778

www.wsoy.fi

84.2

ISBN 978-951-0-50277-8